

Vrijstellingen 2025-2026

Datum: juni 2025

Auteur(s): O&K

Versie: 2.0

© 2025 Summa

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Vrijstellingenbeleid Summa 2025-2026	3
1.2	Geen vrijstelling, maar overname van resultaten	3
1.3	Het aanvragen van een vrijstelling	3
1.4	Gevolgen van de toekenning van een vrijstelling	3
1.5	Intrekken van onterecht verleende vrijstelling	4
1.6	Standaardvrijstellingen	4
2	Vrijstelling binnen basisdeel/profieldeel van het kwalificatiedossier-beroepsspecifiek	4
3	Vrijstelling voor generieke vakken (REN)	5
3.1	Nederlands	5
3.2	Engels (Niveau 4)	6
3.3	Rekenen	6
3.3.1	Cohorten t/m 2021 (Alleen verlengers)	6
3.3.2	Cohorten vanaf 2022	7
4	Beroepsspecifieke eisen Nederlands, rekenen en MVT	8
5	Vrijstelling voor loopbaanontwikkeling (LOB) en burgerschap	8
6	Vrijstelling voor keuzedelen	9
6.1	Geldigheidstermijn examenresultaten keuzedelen	9
6.2	Keuzedeel behaald in vorige opleiding, alle cohorten vanaf 2016	9
6.3	Keuzedeel niet behaald in vorige opleiding, cohorten vanaf 2020	9
6.4	Vrijstelling voor een vervallen keuzedeel	9
6.5	Vrijstelling voor een onderdeel van de kwalificatie op basis van een keuzedeel	10
6.6	Vrijstelling voor een keuzedeel op basis van een onderdeel van een kwalificatie	10
6.7	Stapelen van vrijstellingen voor keuzedelen	10
7	Examinering in het buitenland	11
8	Vrijstelling op basis van EVC en/of EVK	11
9	Wat registreren bij vrijstellingen?	12
10	Bijlagen: Beslisschema's voor keuzedelen	13
10.1	Vrijstelling voor keuzedelen	13
10.2	Vrijstelling keuzedelen generieke vakken bij doorstroom van niveau 3 naar niveau 4	13
10.3	Vrijstelling keuzedelen generieke vakken bij doorstroom van niveau 3 naar niveau 4	13
10.4	Vrijstelling keuzedeel generiek Nederlands bij afstroom van niveau 4 naar niveau 3	13
10.5	Vrijstelling keuzedeel generiek rekenen bij afstroom van niveau 4 naar niveau 3	14
10.6	Vrijstelling keuzedeel generiek rekenen bij afstroom van niveau 4 naar niveau 2	14

1 Inleiding

1.1 *Vrijstellingenbeleid Summa 2025-2026*

In dit document is voor een aantal onderwerpen opgenomen hoe examencommissies omgaan met vrijstellingen. Examencommissies gebruiken dit beleid in voorkomende gevallen.

De examencommissie kan vrijstelling verlenen voor onderdelen van de vervolgopleiding op basis van de reeds door de student behaalde resultaten in zijn of haar vorige opleiding of opgedane werkervaring. Dit geldt voor een deel van de kwalificatie, de generieke onderdelen Nederlands, rekenen en Engels (niveau 4) en voor keuzedelen. Met behaalde keuzedelen (of met ander betrouwbaar bewijs dat aantoonst dat de student beschikt over de vereiste bekwaamheden) kan de examencommissie in de vervolgopleiding een vrijstelling verlenen voor de examinering van een keuzedeel of een deel van de kwalificatie.

Dit document bevat het door de examencommissies op basis van het Examen- en Kwalificatiebesluit vastgestelde vrijstellingenbeleid dat binnen Summa wordt gehanteerd. Vrijstellingen kunnen door studenten worden aangevraagd met het formulier dat is opgenomen in het digitaal loket in Canvas.

De examencommissie heeft besloten te faciliteren dat voor een aantal veelvoorkomende vrijstellingen collectief een vrijstelling kan worden verleend, waardoor individuele aanvragen niet nodig zijn. De student die geen gebruik wil maken van de vrijstelling kan deze weigeren (zie 1.4). De procedure is uitgewerkt in het document "Proces voor examinering & diplomering" (PED). In dit document wordt niet ingegaan op vrijstelling voor onderwijs. Het verlenen van vrijstelling voor onderwijs is geen verantwoordelijkheid van de examencommissie.

In de bijlage staan beslisbomen die ondersteunend zijn bij het nemen van een beslissing voor vrijstelling waar het keuzedelen betreft.

1.2 *Geen vrijstelling, maar overname van resultaten*

Het verlenen van vrijstellingen is niet nodig als een student binnen een opleiding gebruik maakt van een cohortwissel. In dit geval zijn de voldoende examenbeoordelingen het resultaat van een binnen de opleiding geleverde inspanning. Het behaalde resultaat kan dus in dit geval overgenomen worden. Dit geldt ook bij een overstap van BOL naar BBL of andersom.

1.3 *Het aanvragen van een vrijstelling*

Een vrijstelling moet in beginsel aangevraagd worden conform de richtlijnen zoals opgenomen in het examenreglement van Summa, maar in ieder geval uiterlijk 10 schoolweken vóór eerst mogelijke deelname aan een gelegenheid van het betreffende examen.

1.4 *Gevolgen van de toekenning van een vrijstelling*

De examencommissie heeft het recht om vrijstellingen te verlenen. Voor de student heeft de toekenning van een vrijstelling de volgende gevolgen:

De student doet afstand van het recht om examens af te leggen voor het betreffende examen(onderdeel). Dit besluit is niet herroepbaar.

De student ziet af van het recht om cum laude af te studeren. Met een vrijstelling voor één of meerdere examens of examenonderdelen is het niet mogelijk met het *judicium cum laude* af te studeren binnen de op dat moment geldende verbintenis. Dit besluit is niet herroepbaar.

Als een vrijstelling conform regelgeving is verleend, blijft deze vrijstelling van kracht tot aan het moment van diplomering in de betreffende opleiding, ook ingeval van studievertraging.

1.5 Intrekken van onterecht verleende vrijstelling

Als een vrijstelling ten onrechte is verleend, dan kan de examencommissie de verleende vrijstelling ongeldig verklaren. De student zal dan alsnog examen moeten afleggen in het betreffende onderdeel.

1.6 Standaardvrijstellingen

De examencommissie stelt jaarlijks een overzicht vast van standaardvrijstellingen die kunnen worden toegepast in geval van varianten van doorstroom. In deze gevallen is een individuele vrijstellingsaanvraag niet nodig. De rechten van de student worden te allen tijde volledig gewaarborgd. De procedure hiervoor is uitgewerkt in een separaat servicedocument.

Het wettelijk kader in het Examen- en kwalificatiebesluit

Vrijstellingen examenonderdelen en delen daarvan (artikel 3b)

1. De examencommissie kan vrijstelling verlenen van het afleggen van een examenonderdeel of een deel daarvan, op verzoek van de student.
2. De examencommissie beslist met ten minste inachtneming van de wettelijk vastgestelde eisen voor de kwalificatie, voor het keuzedeel, en voor de vaststelling van de uitslag, bedoeld in artikel 17.
3. Indien de examencommissie vrijstelling verleent, telt de eerder behaalde waardering mee voor de eindwaardering, bedoeld in artikel 15.
4. De examencommissie beslist of de vrijstelling betrekking heeft op het gehele examenonderdeel, dan wel in voorkomend geval op het centraal examen, het instellingsexamen dan wel een deel van het instellingsexamen.
5. De examencommissie verleent slechts vrijstelling van het examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of Engels of een deel daarvan, indien zij vaststelt dat de student reeds eerder examen heeft afgelegd op ten minste hetzelfde niveau als vastgesteld voor zijn beroepsopleiding:
 - a. als examenonderdeel van een andere beroepsopleiding, of van dezelfde beroepsopleiding bij een andere instelling; of
 - b. als eind- of staatsexamen of deeleindexamen zoals vastgesteld voor havo of vwo.

Indien een eerder behaalde waardering zoals bedoeld in artikel 3b lid 3 niet beschikbaar is en de examencommissie besluit toch een vrijstelling te verlenen, wordt als resultaat een 6 gehanteerd.

2 Vrijstelling binnen basisdeel/profieldeel van het kwalificatiedossier-beroepsspecifiek

Bij het kwalificatiedossier is het niet alleen van belang om te kijken naar de kerntaken en de werkprocessen, maar ook naar de context van het beroep; indien deze verschillend zijn kan geen vrijstelling verleend worden.

- vrijstellingen voor een werkproces worden in beginsel niet verleend;
- vrijstelling voor een deel van een examen wordt niet verleend.

Vrijstellingen worden in beginsel verleend op het niveau van een kerntaak, als de student aan de hand van relevante waardepapieren en/of gevalideerde verworven competenties¹ kan aantonen over de vereiste kennis en vaardigheden te beschikken.

3 Vrijstelling voor generieke vakken (REN)

3.1 Nederlands

Vrijstelling van examens voor Nederlands is mogelijk als een student binnen zes studiejaren na het studiejaar waarin hij zijn vorige diploma's heeft behaald in een vervolgopleiding wordt gediplomeerd (op basis van de nominale studieduur). Dat wil zeggen dat het resultaat nog zes studiejaren geldig is ná de datum die op het diploma staat².

- Deze vrijstelling geldt als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examens heeft gedaan en daarvoor minstens het eindresultaat 6 heeft behaald.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examens heeft gedaan en daarvoor een eindresultaat lager dan een 6 heeft behaald, maar op basis van dat resultaat toch in aanmerking komt voor het diploma.³
 1. Als de student op het moment van aanvraag op basis van de dan behaalde (overige) examenresultaten niet in aanmerking komt voor diplomering, wordt geen vrijstelling verleend.⁴
 2. De student kan in dat geval een nieuwe vrijstellingsaanvraag indienen op het moment waarop - na het afleggen van andere examens - wel aan diplomeringvoorwaarden wordt voldaan.
 3. In de tussentijd moet de student regulier de lessen volgen voor het vak waarvoor vrijstelling was aangevraagd, maatwerk in dezen is aan het onderwijs(team).
- Vrijstelling voor Nederlands is mogelijk voor het gehele examenonderdeel (centraal examen én instellingsexamen), voor één van deze twee onderdelen of voor separate instellingsexamens.
- Bij vrijstelling op basis van het resultaat voor Nederlands 2F, waarbij cijferdifferentiatie is toegepast, geldt dat het cijfer inclusief cijferdifferentiatie het uitgangspunt is voor vrijstelling. Dit cijfer is ook het cijfer dat op het diploma wordt vermeld in de vervolgopleiding.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op havo of vwo examen heeft gedaan en daarvoor minstens het eindresultaat 5 heeft behaald.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op vmbo examen heeft gedaan op niveau 3F⁵ en daarvoor minstens het eindresultaat 5 heeft behaald.
- Vrijstelling voor Nederlands op basis van vmbo, havo of vwo-diploma is alleen mogelijk voor het gehele examenonderdeel (centraal examen én instellingsexamen).
- In al deze gevallen is het bepaalde bij punt 3.1.1 tot en met punt 3.1.3 dienovereenkomstig van toepassing.

¹ Zie Vrijstelling op basis van EVC en/of EVK

² In voorkomende gevallen geldt: Als een student ongediplomeerd wordt uitgeschreven, geldt de datum van uitschrijving zoals vermeld op de instellings- of MBO-verklaring (vanaf schooljaar 2021-2022).

³ Voorbeeld: De student volgt een niveau 4 opleiding in cohort 2021 en heeft voor Engels als eindresultaat een 6 gehaald. Een eindresultaat van een 5 voor Nederlands is dan genoeg om in aanmerking te komen voor het diploma. Verdere uitleg hierover vind je [hier](#).

⁴ Stel, de student heeft eerder een 5 gehaald voor het CE examen, maar nog niet alle instellingsexamens afgelegd. Er kan dan nog geen eindresultaat worden berekend. Er is dus nog niet vast te stellen of het behaalde resultaat voldoende is om in aanmerking te komen voor een diploma.

⁵ Student heeft hiermee voldaan aan het HAVO-niveau.

- Als een vrijstelling conform regelgeving is verleend, blijft deze vrijstelling van kracht tot aan het moment van diplomering in de betreffende opleiding, ook ingeval van studievertraging.

3.2 Engels (Niveau 4)

Vrijstelling van examen voor Engels is mogelijk als een student binnen zes studiejaren na het studiejaar waarin hij zijn vorige diploma heeft behaald in een vervolgopleiding wordt gediplomeerd (op basis van de nominale studieduur). Dat wil zeggen dat het resultaat nog zes jaar geldig is ná de datum die op het diploma staat⁶.

- Vrijstelling voor Engels kan alleen worden verleend op basis van een diploma, instellingsverklaring of MBO-verklaring uit schooljaar 2019-2020 of later.
- Deze vrijstelling geldt alleen als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examen heeft gedaan en daarvoor minstens het eindresultaat 6 heeft behaald.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examen heeft gedaan en daarvoor een eindresultaat lager dan een 6 heeft behaald, maar op basis van dat resultaat toch in aanmerking komt voor het diploma.
 1. Als de student op het moment van aanvraag op basis van de dan behaalde (overige) examenresultaten niet in aanmerking komt voor diplomering, wordt geen vrijstelling verleend.
 2. De student kan in dat geval een nieuwe vrijstellingsaanvraag indienen op het moment waarop - na het afleggen van andere examens - wel aan diplomeringsvoorwaarden wordt voldaan.
 3. In de tussentijd moet de student regulier de lessen volgen voor het vak waarvoor vrijstelling was aangevraagd, maatwerk in dezen is aan het onderwijs(team).
- Vrijstelling voor Engels is mogelijk voor het gehele examenonderdeel (centraal examen én instellingsexamen), voor één van deze twee onderdelen of voor separate instellingsexamens.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op havo of vwo examen heeft gedaan en daarvoor minstens het eindresultaat 5 heeft behaald.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op vmbo examen heeft gedaan op niveau B1⁷ en daarvoor minstens het eindresultaat 5 heeft behaald.
- Vrijstelling voor Engels op basis van havo of vwo-diploma is alleen mogelijk voor het gehele examenonderdeel (centraal examen én instellingsexamen). Toekenningsniveaus voor HAVO zijn B1 en VWO B2.
- In al deze gevallen is het bepaalde bij punt 3.2.1 tot en met punt 3.2.3 dienovereenkomstig van toepassing.
- Als een vrijstelling conform regelgeving is verleend, blijft deze vrijstelling van kracht tot aan het moment van diplomering in de betreffende opleiding, ook ingeval van studievertraging.

3.3 Rekenen

3.3.1 Cohorten t/m 2021 (Alleen verlengers)

Vrijstelling van het examen voor rekenen is mogelijk als een student binnen zes studiejaren na het studiejaar waarin hij zijn vorige diploma heeft behaald in een vervolgopleiding wordt

⁶ In voorkomende gevallen geldt: Als een student ongediplomeerd wordt uitgeschreven, geldt de datum van uitschrijving zoals vermeld op de instellings- of MBO-verklaring (vanaf schooljaar 2021-2022).

⁷ Student heeft hiermee voldaan aan het HAVO-niveau.

gediplomeerd (op basis van de nominale studieduur). Dat wil zeggen dat het resultaat nog zes jaar geldig is ná de datum die op het diploma staat⁸.

- Deze vrijstelling geldt alleen als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examen heeft gedaan.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op havo of vwo examen heeft gedaan en daarvoor minstens het eindresultaat 6 heeft behaald.
Let op: Vanaf schooljaar 2019-2020 wordt de rekentoets in het VO niet meer afgenomen. Op basis van wiskunde kan geen vrijstelling verleend worden.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op vmbo examen heeft gedaan op niveau 3F⁷ en daarvoor minstens het eindresultaat 6 heeft behaald.
Let op: Vanaf schooljaar 2019-2020 wordt de rekentoets in het VO niet meer afgenomen. Op basis van wiskunde kan geen vrijstelling verleend worden.
- Als een vrijstelling conform regelgeving is verleend, blijft deze vrijstelling van kracht tot aan het moment van diplomering in de betreffende opleiding, ook ingeval van studievertraging.

3.3.2 Cohorten vanaf 2022

Vanaf cohort 2022 gelden de nieuwe rekeneisen en telt het examenresultaat mee voor diplomering.

Vrijstelling van het examen voor rekenen is mogelijk als een student binnen zes studiejaren na het studiejaar waarin hij zijn vorige diploma heeft behaald in een vervolgopleiding wordt gediplomeerd (op basis van de nominale studieduur). Dat wil zeggen dat het resultaat nog zes jaar geldig is ná de datum die op het diploma staat⁶.

- Deze vrijstelling geldt alleen als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examen heeft gedaan en daarvoor minstens het eindresultaat 6 heeft behaald.
- Deze vrijstelling geldt ook als de student in het betreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger niveau examen heeft gedaan en daarvoor het eindresultaat 5 heeft behaald, maar op basis van dat resultaat toch in aanmerking komt voor het diploma.
 1. Als de student op het moment van aanvraag op basis van de dan behaalde (overige) examenresultaten niet in aanmerking komt voor diplomering, wordt geen vrijstelling verleend.
 2. De student kan in dat geval een nieuwe vrijstellingsaanvraag indienen op het moment waarop - na het afleggen van andere examens - wel aan diplomeringvoorwaarden wordt voldaan.
 3. In de tussentijd moet de student regulier de lessen volgen voor het vak waarvoor vrijstelling was aangevraagd, maatwerk in dezen is aan het onderwijs(team).

Rekenen: vrijstellingen bij instroom

Vooropleiding	Vrijstelling
VMBO	Geen vrijstellingsmogelijkheden
HAVO/VWO	Vrijstellingsmogelijkheid met rekentoets 3F
MBO opleiding	Niveau 2: minimaal mbo rekenniveau 2 of 2F nodig
	Niveau 3: minimaal mbo rekenniveau 3 of 2F nodig
	Niveau 4: minimaal mbo rekenniveau 4 of 3F nodig
HBO/WO	Geen vrijstellingsmogelijkheden

⁸ In voorkomende gevallen geldt: Als een student ongediplomeerd wordt uitgeschreven, geldt de datum van uitschrijving zoals vermeld op de instellings- of MBO-verklaring (vanaf schooljaar 2021-2022).

Rekenen: vrijstellingen bij doorstroom en afstroom

Welk examen afgelegd?	Traject	Vrijstelling?
Examen afgelegd op 2F	MBO 2 → MBO 3	Vrijstelling voor mbo rekenniveau 3
	MBO 3 → MBO 4	Geen vrijstelling voor mbo rekenniveau 4
	MBO 3 → MBO 2	Vrijstelling
Examen afgelegd op 3F	MBO 2 → MBO 3	Vrijstelling voor mbo rekenniveau 4
	MBO 3 → MBO 4	Vrijstelling voor mbo rekenniveau 4
	MBO 4 → MBO 3	Vrijstelling
	MBO 4 → MBO 2	Vrijstelling
Examen afgelegd op nieuw rekenniveau	MBO 2 → MBO 3	Geen vrijstelling
	MBO 3 → MBO 4	Geen vrijstelling
	MBO 4 → MBO 3	Vrijstelling
	MBO 4 → MBO 2	Vrijstelling
	MBO 3 → MBO 2	Vrijstelling

- Bij doorstroom op hetzelfde niveau (verandering van opleiding) kan ook vrijstelling worden verleend.
- Als een vrijstelling conform regelgeving is verleend, blijft deze vrijstelling van kracht tot aan het moment van diplomering in de betreffende opleiding, ook ingeval van studievertraging.

4 Beroepsspecifieke eisen Nederlands, rekenen en MVT

De student kan **nooit** separaat worden vrijgesteld voor onderwijs en examinering in Nederlands, rekenen en Moderne vreemde talen (inclusief Engels) als onderdeel van het beroep.

5 Vrijstelling voor loopbaanontwikkeling (LOB) en burgerschap

Voor loopbaanontwikkeling en burgerschap (LOB) bestaat geen examenverplichting, maar een inspanningsverplichting. De instelling legt de inspanningseisen voor loopbaan en burgerschap vast.

Loopbaan en burgerschap is opgenomen als generiek examenonderdeel in het Examen- en kwalificatiebesluit, op incidentele basis kan vrijstelling verleend worden voor de component burgerschap.

Een vrijstellingsverzoek voor burgerschap wordt door de examencommissie alleen beoordeeld als:

- de student aan de eisen van het burgerschapsprogramma binnen hetzelfde domein heeft voldaan (binnen Summa of bij een ander ROC),
- de student aan de eisen van het burgerschapsprogramma voldaan heeft in een opleiding vanaf cohort 2016,
- het resultaat niet ouder is dan 6 jaar.

De student levert hiervoor een aanvraag in bij de examencommissie, voorzien van een bijlage met een verantwoording van de vakdocent.

Voor de component loopbaanontwikkeling wordt nooit vrijstelling verleend.

6 Vrijstelling voor keuzedelen

6.1 Geldigheidstermijn examenresultaten keuzedelen

Vrijstelling van examen voor een keuzedeel is mogelijk als een student binnen zes studiejaar na het studiejaar waarin hij zijn vorige diploma heeft behaald in een vervolgopleiding wordt gediplomeerd (op basis van de nominale studieduur). Dat wil zeggen dat het resultaat nog zes jaar geldig is ná de datum die op het diploma staat⁹.

6.2 Keuzedeel behaald in vorige opleiding, alle cohorten vanaf 2016

De examencommissie verleent vrijstelling voor het keuzedeel als de student het in de vorige opleiding reeds **behaald** heeft, als:

- Het keuzedeel gekoppeld is aan de kwalificatie van de vervolgopleiding of;
- Het keuzedeel **niet** aan de kwalificatie gekoppeld is, maar dat het keuzedeel onderdeel is van het schoolbrede keuzedelenaanbod én als het keuzedeel **niet**¹⁰ overlapt met de kwalificatie.

6.3 Keuzedeel niet behaald in vorige opleiding, cohorten vanaf 2020

Voor alle studenten die vanaf 1 augustus 2020 starten met een opleiding is de hoogte van keuzedeelresultaten relevant voor het wel of niet behalen van het diploma.

De examencommissie kan vrijstelling verlenen voor een **niet behaald** keuzedeel uit de vorige opleiding onder de volgende voorwaarden:

1. Het eindresultaat van het keuzedeel is minimaal 4 of 'onvoldoende'.
2. De student komt op het moment van aanvraag op basis van de dan behaalde (overige) examenresultaten van keuzedelen in aanmerking voor diplomering.

Als de student op het moment van aanvraag op basis van de dan behaalde (overige) examenresultaten van keuzedelen (nog) niet in aanmerking komt voor diplomering¹¹, wordt geen vrijstelling verleend. De student kan in dat geval een nieuwe vrijstellingsaanvraag indienen op het moment waarop - na het behalen van andere keuzedelen - wel aan diplomeringsvoorwaarden wordt voldaan.

6.4 Vrijstelling voor een vervallen keuzedeel

Op basis van een vervallen keuzedeel kan een vrijstelling worden verleend, met dien verstande dat het resultaat van een vervallen keuzedeel kan worden uitgewisseld met DUO tot maximaal 6 jaar na de vervaldatum. Dat betekent, dat de geldigheid van de vrijstelling nooit langer kan zijn dan 6 jaar na de vervaldatum van het betreffende keuzedeel.

⁹ In voorkomende gevallen geldt: Als een student ongediplomeerd wordt uitgeschreven, geldt de datum van uitschrijving zoals vermeld op de instellings- of MBO-verklaring (vanaf schooljaar 2021-2022).

¹⁰ Om na te gaan of het keuzedeel overlapt met de kwalificatie dient een overlapcheck uitgevoerd te worden door de examencommissie.

¹¹ Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde compensatieregeling keuzedelen:

- Het gemiddelde van de resultaten van de geëxamineerde keuzedelen binnen de keuzedeelverplichting moet tenminste een 6 of "voldoende" zijn.
- Voor minimaal de helft van deze keuzedelen moet het resultaat tenminste een 6 of "voldoende" zijn.
- Een keuzedeelresultaat mag nooit lager zijn dan een 4 of een overeenkomende eindwaardering.

6.5 *Vrijstelling voor een onderdeel van de kwalificatie op basis van een keuzedeel*

De examencommissie kan vrijstelling verlenen voor een onderdeel van de kwalificatie als de student in de voorafgaande opleiding een keuzedeel heeft behaald, waarvan de eisen gelijk zijn aan de eisen van een onderdeel van de kwalificatie waar de student naar doorstroomt. Een voorbeeld hiervan is een student in een niveau 3-opleiding die Nederlands 3F heeft behaald in een keuzedeel en met dit resultaat vrijstelling vraagt voor Nederlands 3F op niveau 4.

Extra controle bij keuzedelen Nederlandse taal, Engels en rekenen:

De examencommissie die de vrijstelling verleent controleert of de student die vrijstelling aanvraagt voor het keuzedeel Nederlandse taal of rekenen op een hoger (referentie)niveau, het centraal examen heeft afgelegd.

De examencommissie controleert of er bij Nederlandse taal en Engels een examenresultaat voor het CE en voor IE is. Alleen met deze deelresultaten voor CE en IE kan de student in de vervolgopleiding vrijstelling krijgen voor Nederlandse taal: voor diplomering op basis van de vervolgopleiding moeten de deelresultaten namelijk aangeleverd worden aan DUO. Let op de geldigheidsduur: diplomering moet plaats vinden binnen zes jaar na datum op diploma/resultatenlijst.

6.6 *Vrijstelling voor een keuzedeel op basis van een onderdeel van een kwalificatie*

Het kan voorkomen dat een student doorstroomt naar een vervolgopleiding en dat bepaalde kwalificatie-eisen uit de vooropleiding gelijk zijn aan de eisen van een keuzedeel bij de vervolgopleiding.¹²

Ook hier geldt:

- Een vrijstelling is mogelijk als het keuzedeel onderdeel is van het schoolbrede keuzedelenaanbod én als het keuzedeel niet overlapt met de kwalificatie of
- als het keuzedeel niet aan de kwalificatie gekoppeld is, maar dat keuzedeel op verzoek van de student onderdeel uitmaakt van zijn opleiding (op voorwaarde dat het onderdeel is van het totale keuzedelenaanbod van de school en niet overlapt met de kwalificatie).

Het kan zijn dat het onderdeel uit de kwalificatie niet helemaal overeenkomt met het keuzedeel. De examencommissie kan dan **geen** vrijstelling verlenen voor het totale keuzedeel, maar alleen voor één of meerdere examens van het keuzedeel. De student zal voor het resterende deel van het keuzedeel dan alsnog examen moeten doen. De examencommissie kan in een dergelijk geval ook besluiten om geen vrijstelling te verlenen.

N.B. Binnen een opleiding kan een keuzedeel **niet** meetellen voor invulling van de keuzedeelverplichting én voor invulling van een deel van de kwalificatie. Hierop zijn een aantal uitzonderingen. Deze worden bij 10.3 tot en met 10.6 toegelicht.

6.7 *Stapelen van vrijstellingen voor keuzedelen*

Het aantal keer dat een keuzedeel voor een vrijstelling mag worden ingezet is niet beperkt. Een student kan dus een keuzedeel bij de kwalificatie op niveau 2 gedaan hebben en vrijstelling krijgen voor het keuzedeel bij de vervolgopleiding op niveau 3 en vervolgens weer op niveau 4. Er

¹² Voorbeeld: Een student volgt de opleiding 'Schoonheidsspecialist' en kiest daar het keuzedeel 'Hairstyling'. Dan schrijft de student zich in voor de opleiding 'Allround kapper' en vraagt op basis van het keuzedeel vrijstelling(en) aan. N.B. Aan dit voorbeeld kunnen geen rechten worden ontleend.

moet kunnen worden aangetoond dat er wordt voldaan aan de voorwaarden dat het keuzedeel gekoppeld is aan de vervolgopleiding, dan wel dat een verzoek voor een niet-gekoppeld keuzedeel is gehonoreerd.

7 Examinering in het buitenland

De Nederlandse wet- en regelgeving heeft territoriale werking en dus kunnen examens die op grond van deze wet- en regelgeving worden afgenomen niet in het buitenland plaatsvinden. Als een student de resultaten van examens die behaald zijn in het buitenland wil laten meetellen voor het behalen van een mbo-diploma, moet de examencommissie van de mbo-instelling in Nederland eerst nagaan of het afgelegde examen een vrijstelling oplevert.

De examencommissie moet zich ervan vergewissen dat:

- Het examen voldoet aan de eisen van het kwalificatiedossier;
- Het examen voldoet aan de eisen van de wet- en regelgeving die van toepassing is;
- De inhoud en afnamecondities van het examen bij een buitenlandse instelling daarmee ook in overeenstemming zijn.

De examencommissie moet dus, ook in het geval van examinering in het buitenland, nagaan of het desbetreffende examen daadwerkelijk op de juiste wijze en onder de juiste condities is afgenomen. Het is onvoldoende als een mbo-instelling alleen afspraken maakt met het bedrijf of de instelling waar het examen wordt afgenomen. De examencommissie is uiteindelijk verantwoordelijk voor het examen dat een vrijstelling oplevert, zowel qua inhoud als condities waaronder het is afgenomen en dat het voldoet aan de eisen die de Nederlandse wet- en regelgeving aan het examen stelt. De examencommissie zal bij een inspectiebezoek moeten kunnen aantonen dat zij de plicht om zich daarvan te vergewissen op een goede manier heeft vormgegeven.

Ook in dit geval geldt dat de vrijstelling in beginsel alleen op het niveau van een kerntaak wordt verleend. Naast de vrijstelling wordt ook het resultaat op de resultatenlijst geregistreerd.

8 Vrijstelling op basis van EVC en/of EVK

Summa maakt onderscheid in vrijstelling op basis van erkenning van verworven kwalificaties en vrijstelling op basis van erkenning van verworven competenties.

Vrijstelling op basis van EVK (Erkenning Verworven Kwalificaties)

Een kandidaat die door middel van een wettelijk erkend diploma of bewijs kan aantonen dat hij alle werkprocessen die bij een kerntaak, generiek examenonderdeel of keuzedeel horen al beheerst, komt in aanmerking voor een vrijstelling voor onderwijs en examen(onderdelen).

Vrijstelling op basis van EVC (Erkenning Verworven Competenties)

- Het EVC-stelsel is veranderd per 1 januari 2016. Er is sprake van een valideringssysteem waarin twee routes functioneel zijn voor het erkennen van eerder verworven competenties: de arbeidsmarktroute en de onderwijsroute. In de onderwijsroute onderzoekt de school of de kandidaat die een mbo-diploma wil behalen vrijstelling van onderwijs of examinering kan krijgen op basis van kennis en ervaring die de kandidaat door werk of studie elders heeft opgedaan. Door deze aankomende student vrijstellingen te geven kan het opleidingstraject verkort worden en kan de student door een maatwerktraject sneller het mbo-diploma behalen.
- Een kandidaat die door middel van een ervaringscertificaat uit de arbeidsmarktroute kan aantonen dat hij alle werkprocessen die bij een kerntaak horen al beheerst, komt in aanmerking voor een vrijstelling voor onderwijs en examen(onderdelen).

9 Wat registreren bij vrijstellingen?

Hoe worden vrijstellingen op de resultatenlijst vermeld?

NB. Dit schema is ontleend aan de stand van zaken op 1 januari 2025. Wijzigingen op basis van aangepaste wet- en regelgeving voorbehouden.

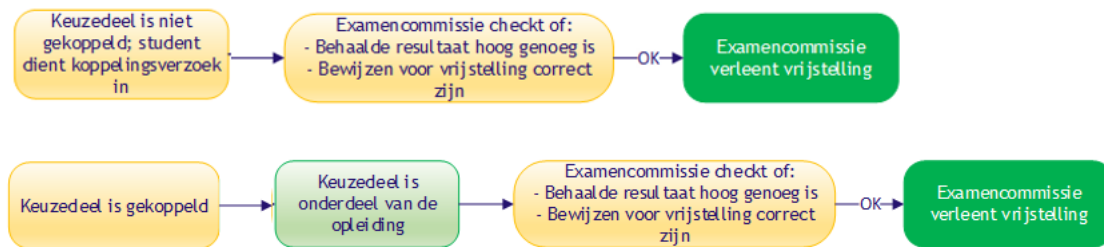
Aangepaste wet- en regelgeving voorbehouden				
Deze kolom wordt niet vermeld	Specifieke examenonderdelen			Resultaat
Vrijstelling	Kerntaak ..	Omschrijving kerntaak		vrijstelling Resultaat in cijfer of V/G
Vrijstelling buitenland	Kerntaak ..	Omschrijving kerntaak, buitenland (vrijstelling)		resultaat in cijfer of V/G
Deze kolom wordt niet vermeld	Generieke examenonderdelen		Resultaat op 1 decimaal (niet in letters)	Resultaat, geheel cijfer, ook in letters
Vrijstelling hele onderdeel	Rekenen, vmbo (3F)/ mbo/havo/vwo (vrijstelling)	Referentieniveau	Centraal examen cijfer	Cijfer
Vrijstelling hele onderdeel	Nederlands, vmbo (3F)/ mbo/havo/vwo (vrijstelling)	Referentieniveau ...	Centraal examen cijfer Instellingsexamen cijfer	Cijfer¹³
Vrijstelling hele onderdeel	Engels, mbo/havo/vwo (vrijstelling)	Taalniveau vlg. het ERK Lezen/luisteren ... Spreken/gesprekken/schrijven...	Centraal examen cijfer Instellingsexamen cijfer	Cijfer¹³
Vrijstelling CE (dit mag apart vermeld worden)	Ned/Eng mbo	Referentieniveau ... of Taalniveau vlg. het ERK Lezen/luisteren ... Spreken/gesprekken/schrijven...	Centraal examen cijfer (vrijstelling) Instellingsexamen cijfer	Gemiddeld cijfer
Vrijstelling IE (dit mag apart vermeld worden)	Ned/Eng mbo	Referentieniveau ... of Taalniveau vlg. het ERK Lezen/luisteren ... Spreken/gesprekken/schrijven...	Centraal examen cijfer Instellingsexamen cijfer (vrijstelling)	Gemiddeld cijfer
Deze kolom wordt niet vermeld	Keuzedelen		Crebo-code	Resultaat
Vrijstelling	Naam keuzedeel (vrijstelling)		Crebo-code	Resultaat in cijfer, letters en/of woorden
Vrijstelling generiek	Nederlands 3F:(vrijstelling¹⁴) - Centraal examen: ... - Instellingsexamen: ...		Crebo-code	Cijfer, ook letters
Vrijstelling generiek	Engels B1/B2: - Centraal examen: ... (vrijstelling¹³) - Instellingsexamen: ...		Crebo-code	Cijfer, ook letters

¹³ Bij vrijstelling op basis van havo/vwo wordt het eindcijfer ook vermeld bij IE en CE

¹⁴ voorbeeld

10 Bijlagen: Beslisschema's voor keuzedelen

10.1 Vrijstelling voor keuzedelen

Koppingsverzoek kan worden afgewezen als gevolg van de overlapcheck.

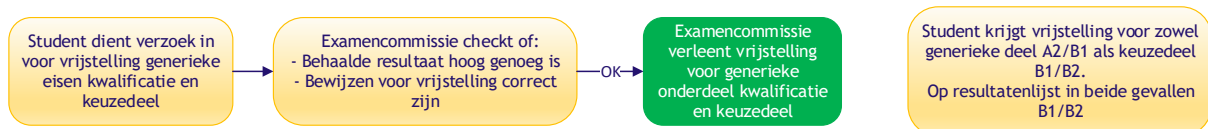
10.2 Vrijstelling keuzedelen generieke vakken bij doorstroom van niveau 3 naar niveau 4

Keuzedeel Engels A2/B1 en/of keuzedeel Nederlands 3F en/of keuzedeel Rekenen 3F of Rekenen mbo-niveau 4 behaald en doorstroom van niveau 3 naar niveau 4

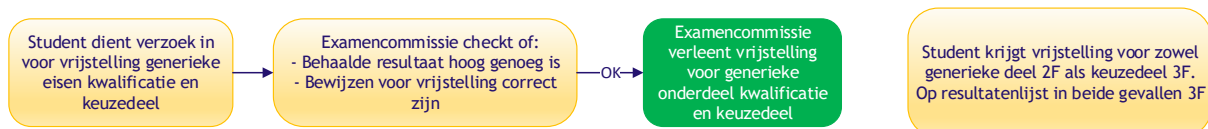
10.3 Vrijstelling keuzedelen generieke vakken bij doorstroom van niveau 3 naar niveau 4

Behaald keuzedeel Engels B1/B2: Dubbele vrijstelling

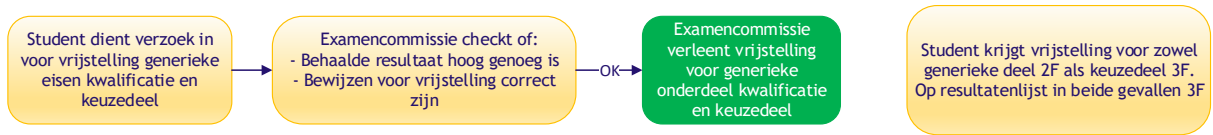
10.4 Vrijstelling keuzedeel generiek Nederlands bij afstroom van niveau 4 naar niveau 3

Behaald keuzedeel Nederlands 3F: Dubbele vrijstelling

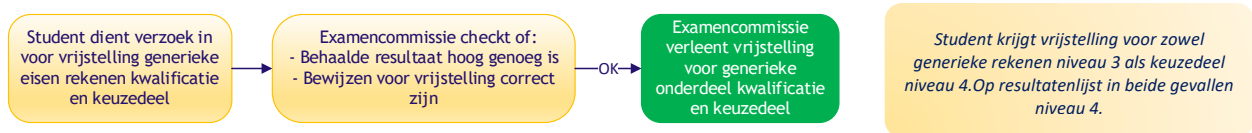

10.5 Vrijstelling keuzedeel generiek rekenen bij afstroom van niveau 4 naar niveau 3

Behaald keuzedeel rekenen 3F: Dubbele vrijstelling (t/m cohort 2021)

Behaald keuzedeel rekenen niveau 4: Dubbele vrijstelling (vanaf cohort 2022)

10.6 Vrijstelling keuzedeel generiek rekenen bij afstroom van niveau 4 naar niveau 2

Behaald keuzedeel rekenen niveau 3 of niveau 4: Dubbele vrijstelling (vanaf cohort 2022)

